

การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง
ตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา*
The Competency Development of Mediators at Phra Khanong Criminal Court
Based on the Buddhist Peaceful Means to Increase Efficacy
in Mediating Criminal Cases

¹จาทูรงค์ สรรนุวัตร และ อุดลย์ ชันทอง

¹Jaturong Sornnuwat and Adul Khunthong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Jaturong.s2501@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบท สภาพปัญหา สาเหตุของการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง 2) ศึกษาหลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา และ 3) นำเสนอการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน แล้วสรุปข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. บริบท สภาพปัญหา และสาเหตุของการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง มีปัญหาด้านการฝึกอบรม การเข้าถึงข้อมูล การประเมินผล การสนับสนุน การจัดการในการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอม 2. หลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง ได้แก่ หลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค 3. กระบวนการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธี ประกอบด้วย 6 กระบวนการ ดังนี้ 1) การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมในศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธ 2) การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาตามแนวทางพุทธสันติ โดยการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เข้ากับการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่และการบริหารงานยุติธรรมได้อย่างสำเร็จ 3) การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมในศาลอาญาตามแนวทางพุทธสันติวิธี (อริยสัจ 4) 4) ผลจากการพัฒนาสมรรถนะการจัดการของบุคลากรในศาลอาญาพระโขนงตามหลักอริยสัจ 4 5) องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาสมรรถนะในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาตามแนวทางพุทธสันติวิธี และ 6) การติดตามการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมในศาลอาญาตามแนวทางพุทธสันติวิธี

คำสำคัญ: การพัฒนา; สมรรถนะ; ผู้ประนีประนอม; สันติวิธี; การไกล่เกลี่ย

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to investigate context, problems, and causes for the competency development of mediators at Phra Khanong Criminal Court; 2) to explore the Buddhhadhamma favorable to the competency development of mediators at Phra Khanong Criminal Court based on the Buddhist peaceful means to increase efficacy in mediating criminal cases; and 3) to present the competency development of mediators at Phra Khanong Criminal Court based on the Buddhist peaceful means in order to increase efficacy in mediating criminal cases. The study used a qualitative research technique, collecting data through in-depth interviews with night key informants and focus group discussions with ten experts. The obtained data were summarized by content analysis.

From the study, the following results are found: 1) Context, problems, and causes for competency development of mediators at Phra Khanog Criminal Court include training problem, insufficient access to information, evaluation problem, lack of support, insufficient management in developing the mediators' competencies; 2) The Buddhhadhamma favorable to the development of mediators at Phra Khanong Criminal Court includes: *Ariyasacca* (the four noble truths), which consists of *dukkha* (suffering), *Samudaya* (the cause of suffering), *Nirodha* (the cessation of suffering), and *Magga* (the path leading to the cessation of suffering); 3) There are 6 processes for competency development of mediators at Phra Khanong Criminal Court based on the Buddhist peaceful means which are (1) The competency development of mediators at Phra Khanong Criminal Court based on Buddhist doctrine, (2) The competency development of mediators at Phra Khanong Criminal Court based on Buddhist peaceful means by integrating the Buddhhadhamma into the potential development of officers so that they can perform their job fairly and successfully, (3) The competency development of mediators at Phra Khanong Criminal Court according to *Ariyasacca*, (4) The results of developing the competencies of personnel at Phra Khanong Criminal Court according to *Ariyasacca*, (5) A body of knowledge about how to develop competencies in mediating criminal cases using Buddhist peaceful means, and (6) Following up the competency development of mediators at Phra Khanong Criminal Court based on the Buddhist peaceful means.

Keywords: Development; Competency; Mediators; Peaceful Means; Mediation

บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมซึ่งอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ด้วยเหตุผลสำคัญคือ ประการแรก ความจำเป็นที่ต้องรักษาตัวรอด รวมพลังกำลังต่อสู้กับเผ่าพันธุ์อื่นที่อาจจะมาทำลายเผ่าพันธุ์ของตน ประการต่อมา มีความจำเป็นต้องรวมกำลังเข้าทำงานที่ใช้กำลังของคนเพียงคนเดียวหรือจำนวนน้อยทำไม่ได้ ประการสุดท้าย มีความจำเป็นทางจิตวิทยาที่มนุษย์จะต้องอยู่รวมกันเพื่อให้เกิดความอุ่นใจ เนื่องจากการเป็นสัตว์สังคมก็ต้องการหาเพื่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกที่เป็นชุมชน เป็นกลุ่มเดียวกัน เป็นพวกเดียวกัน เป็นเครือญาติ เป็นครอบครัว แต่เมื่อมนุษย์อยู่กันเป็นกลุ่มในลักษณะของสัตว์สังคม และท่ามกลางทรัพยากรที่จำกัด

ก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีความขัดแย้ง (Gersick et al. 1997) ซึ่งส่งผลให้เกิดข้อพิพาทเพิ่มมากขึ้น เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้น สิ่งหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึง คือ ทำอย่างไรให้ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นนั้นระงับไป วิธีการหนึ่งที่ใช้ในการระงับข้อพิพาทมาเป็นเวลานานแล้ว (Bodhisai, 2022) คือ การฟ้องร้องคดีต่อศาล เพื่อให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด วิธีการทางศาลจึงเป็นวิธีการที่ได้ผลแน่นอนประการหนึ่งว่าสุดท้ายข้อพิพาทจะถูกระงับไปอย่างแน่นอนโดยคำพิพากษาอันเป็นที่สุด (Phutthacharoenlep, 2007)

การไกล่เกลี่ยให้คู่ความตกลงกันหรือประนีประนอมยอมความกันเป็นเป้าหมายหนึ่งของศาลยุติธรรม เพราะนอกจากจะเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายของคู่ความ (Thapwong, 2012) แล้วสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ คู่ความทุกฝ่ายได้รับความเป็นธรรมอย่างแท้จริงอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของงานอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนของศาลยุติธรรม (Siriyaconnurug, 2016) ศาลอาญาพระโขนงเป็นหน่วยงานอิสระ เป็นหนึ่งในองค์กรของศาลยุติธรรม มีภารกิจที่สำคัญในการบริการประชาชนเกี่ยวกับการส่งเสริมการอำนวยความยุติธรรม บุคลากรในหน่วยงานจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะเป็นกลไกขับเคลื่อนภารกิจเหล่านี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แต่ที่ผ่านมายังมีปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลอาญาพระโขนงโดยเฉพาะบุคลากรด้านผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง (Phrakhanong Criminal Court, 2024)

จากปัญหาดังกล่าวที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงนั้น มีค่อนข้างน้อยและในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนบทบาทและรูปแบบการทำงานเพื่อพัฒนาบุคลากรโดยเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม น้อมนำหลักธรรมของพระพุทธเจ้ามาบูรณาการตามแนวทางพุทธสันติวิธีเป็นแนวคิดที่น้อมนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีเป้าหมาย ด้วยการไม่เบียดเบียนกันทางกาย ทางวาจา และทางใจ รูปแบบการจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีการที่เรียกว่าการไกล่เกลี่ย ที่ไม่สนับสนุนการใช้ความรุนแรง ในการใช้หลักอริยสัจเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา เป็นการใช้เหตุผลไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองกัน นอกจากนี้ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล เป็นการส่งเสริมความเป็นแบบอย่างที่ดี เสริมสร้างการอำนวยความยุติธรรมให้เป็นมาตรฐาน และให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการไกล่เกลี่ยของศาลอาญาได้โดยง่าย โดยให้หน่วยงานยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ และดำเนินการไกล่เกลี่ยประนีประนอมอย่างซื่อสัตย์สุจริต มีมาตรฐานชัดเจนและอยู่ภายใต้หลักนิติธรรม เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกันและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด เพื่อลดความปัญหาขัดแย้งในมิติของความเชื่อ ทศนคติและหลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรง ทั้งนี้เพราะความขัดแย้งจากการใช้อำนาจเพื่อดำเนินการตามความเชื่อ หรือให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของตนเองในลักษณะที่ทำให้อีกฝ่ายรู้สึกว่าเป็นธรรม โดยอาศัยความปรารถนาดีต่อกัน ทั้งทางกาย วาจา ใจ ความประพฤติที่เรียบร้อย มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน และ เกื้อกูลในสิ่งที่ขาดแคลน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข

ดังที่กล่าวมาผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและวิจัยในหัวข้อการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธี เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับศาล ซึ่งจะทราบและมีความเข้าใจถึงกระบวนการในการทำงาน รวมไปถึงเคยมีประสบการณ์ทำงานจริง และเมื่อผนวกรวมกับความสนใจในประเด็นของการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมความขัดแย้ง และการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยในหัวข้อดังกล่าว รวมไปถึงศึกษาแนวทางพุทธสันติวิธีในการจัดการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในบริบทดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยในครั้งนี้มาใช้เป็นตัวอย่าง แนวทางการบริหารจัดการปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา เพื่อให้ได้ข้อมูลนำไปเป็นแนวทางการแก้ไข และปรับปรุงการปฏิบัติงานของ

ผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้ศาลอาญาพระโขนงสามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัญหา สาเหตุของการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง
2. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา
3. เพื่อนำเสนอการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ภาคสนาม โดยมี 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บริบทสภาพปัญหาผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง หลักพุทธธรรมตามแนวพุทธสันติวิธีตามหลักอริยสัจ 4 การไกล่เกลี่ยคดีอาญา เพื่อนำผลการศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าวมาใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดและเครื่องมือวิจัยในขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแบบสัมภาษณ์ เป็นการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบเปิดกว้าง (Open Interview) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ทราบข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มศาลและนักกฎหมาย ได้แก่ ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ เจ้าหน้าที่ศาลที่เกี่ยวข้อง หัวหน้าศูนย์ไกล่เกลี่ยประจำศาล และ/หรือเจ้าหน้าที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยประจำศาล ผู้ประนีประนอม ผู้ไกล่เกลี่ย จำนวน 3 ท่าน 2) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ อาจารย์ นักวิชาการ ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรรัฐบาล และผู้บริหารระดับสูงขององค์กรเอกชน และนักธุรกิจ จำนวน 3 ท่าน และ 3) กลุ่มนักสันติวิธีและกลุ่มพระสงฆ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักสันติวิธี พระเถระผู้ใหญ่ พระสงฆ์ และประชาชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป จำนวน 3 รูป

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาหลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ การจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อนำร่างกระบวนการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา มาพิจารณาโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจง ซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและพุทธสันติวิธี 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านข้อกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านสันติวิธี/การจัดการความขัดแย้ง/การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอม และ 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล ศึกษาบริบท สภาพปัญหา สาเหตุของการพัฒนาสมรรถนะ ผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน ศึกษาหลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา จากการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 นำมายกร่างศึกษาหลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา โดยการจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับคณะผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนอกระบวนการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา จนได้กระบวนการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาฉบับสมบูรณ์ แล้วนำเสนอกระบวนการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาที่สมบูรณ์ ตามข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ด้วยการใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการบันทึกข้อมูล การถอดเทปสัมภาษณ์ รวมไปถึงภาพถ่ายในแต่ละครั้งจัดหมวดหมู่ตามแต่ละตัวแปร และจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผล การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา

ขั้นตอนที่ 7 สรุป ผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Descriptive Presentation) การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ดังภาพที่ 1

Picture 1: 9-step Research Framework

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 บริบท สภาพปัญหา และสาเหตุของการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง ดังนี้ 1) ปัญหาการฝึกอบรมที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม ไม่มีความต่อเนื่องอย่างเหมาะสม ซึ่งทำให้ผู้เข้าอบรมไม่ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการฝึกอบรม นอกจากนี้ความเหมาะสมของเนื้อหาการฝึกอบรมไม่ตรงกับสายงานที่ทำ จึงทำให้ผู้เข้าอบรมไม่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม 2) ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการตัดสินใจคดีอาญาที่ต้องการข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นมาตรฐาน จึงจำเป็นต้องมีการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้อำนวยความสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงง่าย พัฒนาระบบการเก็บข้อมูลที่มีมาตรฐาน รวมถึงการนำระบบเข้ามาใช้ในกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทด้วย จะต้องมีการเก็บข้อมูลที่ถูกต้อง และมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ 3) ปัญหาการประเมินของผู้ประนีประนอม เนื่องจากขาดการจัดทำตัวชี้วัดและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และติดตามความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงาน 4) ปัญหาขาดการสนับสนุนที่เพียงพอกับความต้องการของผู้ประนีประนอม ขาดงบประมาณสนับสนุน ค่าตอบแทน การสร้างแรงจูงใจ การสนับสนุนการทำงานให้ตรงกับความสามารถ และ 5) ปัญหาการจัดการไม่เพียงพอหรือไม่ถูกต้องในการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอม จากขาดการวางแผนการพัฒนาสมรรถนะที่เหมาะสม จะช่วยเพิ่มความมั่นใจและสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ประนีประนอมในการพัฒนาสมรรถนะของตนเอง ขาดการติดตามและประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะ โดยการติดตามและประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะจะช่วยให้ผู้ประนีประนอมสามารถปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะของตนเองได้อย่างเหมาะสม

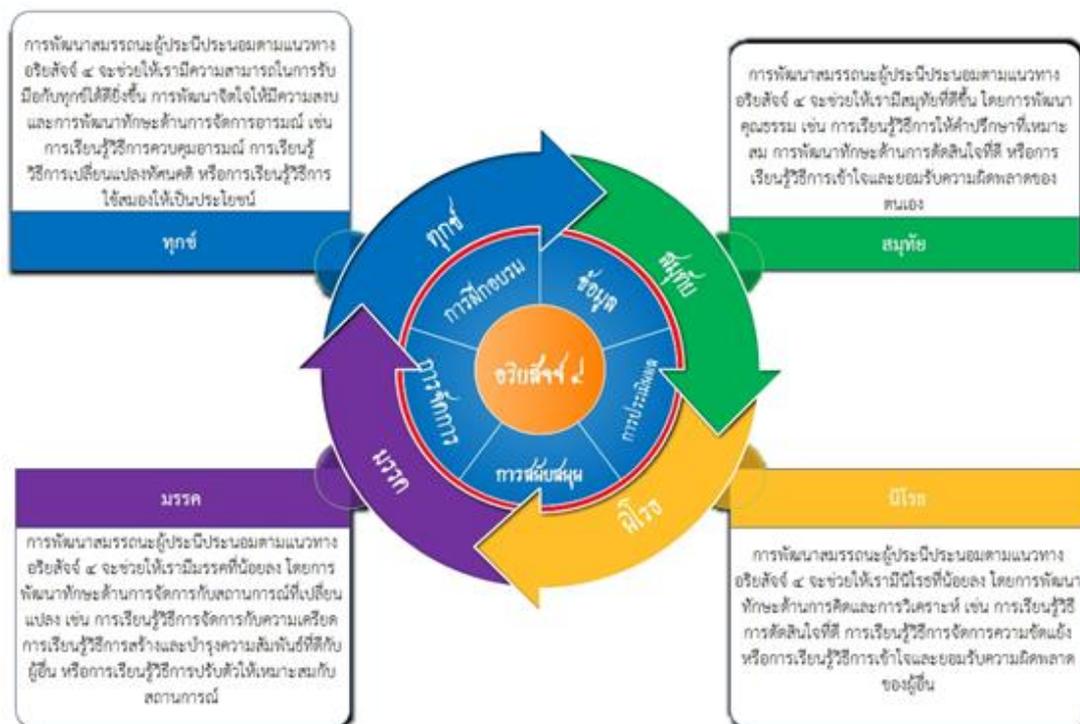
วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา หลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง ได้แก่ หลักอริยสัจ 4 ได้แก่ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ผลการวิจัย พบว่า ใช้หลักอริยสัจ 4 มาร่วมกับการทำงานให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประนีประนอมได้อย่างเหมาะสม เน้นไปที่การพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และจริยธรรม 1) ที่พึ่ง ศาลยุติธรรมพร้อมเป็นที่พึ่งของประชาชนในโอกาสแรกที่ได้รับเดือดร้อนหรือมีข้อพิพาท 2) เทียงธรรม ศาลยุติธรรมเป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจตุลาการด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม 3) เท่าเทียม ศาลยุติธรรมอำนวยความสะดวกและเท่าเทียม 4) ทันโลก ศาลยุติธรรมเป็นผู้นำ ในการใช้เทคโนโลยีและองค์ความรู้ที่ทันสมัยในการบริหารงานและการพิจารณาพิพากษาคดี การส่งเสริมกระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกในทุกขั้นตอนเพื่อให้ความขัดแย้งยุติลงด้วยความสมานฉันท์ เน้นไปที่การพัฒนาทักษะในการสื่อสาร การเขียนรายงาน และการนำเสนอข้อมูล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสารกับผู้อื่นในที่ทำงาน และการนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาคดีอาญา นอกจากนี้ยังต้องมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดการข้อมูล เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญอีกด้วย เนื่องจากสายงานด้านกฎหมายมีการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายและข้อบังคับอยู่เสมอ ดังนั้นผู้ประกอบการวิชาชีพในสายงานด้านนี้จึงต้องสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อนำเสนอการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ประกอบด้วย 6 กระบวนการ ดังนี้ กระบวนการที่ 1: การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมในศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติ โดยเสริมคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาทักษะและ

ความรู้ สร้างสภาพแวดล้อมเอื้อการเรียนรู้ และสนับสนุนความร่วมมือในทีมงาน กระบวนการที่ 2: การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาตามแนวทางพุทธสันติ โดยการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่และการบริหารงานยุติธรรมได้อย่างสำเร็จ กระบวนการที่ 3: การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมในศาลอาญาตามแนวทางพุทธสันติวิธี (อริยสัจ 4) โดยการจัดอบรมฝึกปฏิบัติธรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ดียิ่งขึ้น กระบวนการที่ 4: ผลจากการพัฒนาสมรรถนะการจัดการของบุคลากรในศาลอาญาพระโขนงตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงาน โดยเน้นการพัฒนาทักษะและความรู้ เพิ่มประสิทธิภาพลดความผิดพลาด และเสริมความเชื่อมั่นในกิจกรรมของศาลอาญา ทำให้บริการมีคุณภาพและเป็นธรรม กระบวนการที่ 5: องค์กรความรู้ใหม่เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาสมรรถนะในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาตามแนวทางพุทธสันติวิธี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในระบบยุติธรรมอาญาตามแนวทางพุทธสันติวิธี โดยให้ความสำคัญกับการปรองดองและการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้กระทำความผิด การเข้าใจและการให้อภัยเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างสังคมที่เป็นธรรมมากขึ้น กระบวนการที่ 6: การติดตามการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมในศาลอาญาตามแนวทางพุทธสันติวิธีช่วยเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา โดยการพัฒนากิจกรรมสร้างสภาพแวดล้อมส่งเสริมการเรียนรู้ วัดและประเมินสมรรถนะอย่างสม่ำเสมอ สร้างเครื่องมือช่วยในการติดตามข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินคดีอาญาและป้องกันความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม

องค์ความรู้ใหม่

การบูรณาการกระบวนการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ดังภาพที่ 2

Picture 2: The Competency Development of Mediators at Phra Khanong Criminal Court Based on Buddhist Peaceful Means in Order to Increase the Efficacy in Mediating Criminal Cases

จากภาพ การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธี เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ตามแนวทางหลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค คือ การเรียนรู้เรื่องการจัดการคดีอาญาในแต่ละขั้นตอน การเตรียมความพร้อมก่อนการไกล่เกลี่ยคดี ช่วยให้ผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงมีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอในการดำเนินคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การพัฒนาสมรรถนะการฝึกอบรมของผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธี (อริยสัจ 4) เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา: การพัฒนาสมรรถนะการฝึกอบรมของผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางหลักอริยสัจ 4 ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค คือการเพิ่มความรู้ความเข้าใจในกฎหมายและกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญา เน้นการปฏิบัติจริงและการฝึกฝนในสถานการณ์จริง พัฒนาทักษะทางด้านการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม เนื่องจากการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเป็นสิ่งที่ต้องการการทำงานเป็นทีมอย่างมาก ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะทางด้านกฎหมายและกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาของผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง

2. การพัฒนาสมรรถนะการเข้าถึงข้อมูลของผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธี (อริยสัจ 4) เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา: การพัฒนาสมรรถนะการเข้าถึงข้อมูลของผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางหลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ดังนี้ 1) ทุกข์ การพัฒนาความรู้และทักษะของผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงในด้านต่าง ๆ เช่น การเข้าใช้งานระบบคอมพิวเตอร์ การใช้โปรแกรมต่าง ๆ การเข้าถึงข้อมูล จากฐานข้อมูล ฯลฯ 2) สมุทัย ควรเน้นไปที่การพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูล โดยผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงจะต้องสามารถวิเคราะห์และประเมินข้อมูลที่ได้รับได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 3) นิโรธ ควรเน้นไปที่การพัฒนาทักษะในการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม โดยผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงจะต้องสามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) มรรค ควรเน้นไปที่การพัฒนาทักษะในการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ โดยผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงจะต้องสามารถแก้ไขปัญหาและตัดสินใจในสถานการณ์ที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การพัฒนาสมรรถนะการประเมินผลของผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา: การพัฒนาความสามารถในการประเมินผลของผู้ประนีประนอมเป็นเรื่องสำคัญ การใช้หลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ในกระบวนการประเมินผลนั้นจะช่วยให้ผู้ประนีประนอมในศาลอาญามีความเข้าใจและมองเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลของตนเองได้อย่างชัดเจน เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ การเปลี่ยนแปลงของกฎหมายและการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรม มีการศึกษาและวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนเกี่ยวกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยี พัฒนาเทคโนโลยีใหม่เพื่อให้การประเมินผลของผู้ประนีประนอมในศาลอาญามีความแม่นยำและเป็นไปตามหลักอริยสัจดังกล่าวอย่างแท้จริง

4. การพัฒนาสมรรถนะการสนับสนุนของผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา: การพัฒนาสมรรถนะการสนับสนุนของผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางหลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค 4 มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้ 1. การพัฒนาทักษะการสื่อสาร 2. การพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ 3. การพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหา 4. การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม 5. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เช่น การจัดการฝึกอบรมและสัมมนา การจัดทำเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงาน การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและ

การเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารและการเรียนรู้ และการให้การติดตามและส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะการสนับสนุนของผู้ประนีประนอมอย่างต่อเนื่อง และช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นในการประนีประนอมคดีอาญาของผู้ประนีประนอมและผู้เกี่ยวข้องทุกคน

5. การพัฒนาสมรรถนะการจัดการของผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา: การพัฒนาสมรรถนะการจัดการของผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางหลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มีการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และจิตสำนึกทางวิชาชีพ รวมถึงมีทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาและการตีความข้อมูลอย่างถูกต้อง ควรมีจิตสำนึกที่มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง มีความเป็นธรรม และการพัฒนาจิตสำนึกทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ประนีประนอมสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินคดีอาญาให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา มีประเด็นในการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า บริบท สภาพปัญหา และสาเหตุของการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง ดังนี้ 1) ปัญหาการฝึกอบรมที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม 2) ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่เพียงพอ และการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง 3) ปัญหาการประเมินผลเกี่ยวกับกระบวนการที่ใช้เพื่อวัดความสามารถของผู้ประนีประนอม 4) ปัญหาการสนับสนุนไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ประนีประนอม และ 5) ปัญหาการจัดการไม่เพียงพอหรือไม่ถูกต้องในการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอม ทั้งนี้เป็นเพราะปัญหาการจัดการไม่เพียงพอหรือไม่ถูกต้องในการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอม จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ประนีประนอมสามารถพัฒนาความรู้และทักษะให้กับตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการทำงานในศาลอาญา เพื่อไกล่เกลี่ยปัญหาของคู่พิพาท และลดปัญหาของคู่พิพาทอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Limparangsri (2012) ที่กล่าวไว้ว่า กระบวนการไกล่เกลี่ย หมายความว่า การพูดคุยหารือปัญหาตัวละครตัวนี้เรียกว่า “ผู้ไกล่เกลี่ยแต่เหตุที่เข้ามานั้นเนื่องจากได้รับการขอพิพาทโดยมีตัวละครเข้ามาเกี่ยวข้องกับ การพูดคุยหารือกันของคู่พิพาท (Mediator) เป็นผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาข้อพิพาท แต่อย่างใดร้องขอให้เข้ามาช่วยคู่พิพาทในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง”

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า หลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง ได้แก่ หลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ ปัญหาของการเข้าถึงข้อมูล การสื่อสารระหว่างหน่วย การพัฒนาสมรรถนะ สมุทัย การพัฒนาความสามารถในการประนีประนอมในศาลอาญาพระโขนง ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การเพิ่มความสามารถในการประนีประนอมทำให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประนีประนอมได้อย่างเหมาะสม นิโรธ ความล่าช้าในการสื่อสารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการเข้าใจที่ไม่ตรงกัน การแก้ไขปัญหาล่าช้าทำให้การพัฒนาความสามารถในการประพฤตินั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมรรค การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมในศาลอาญาพระโขนงเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานของผู้ประนีประนอม โดยจะมีกิจกรรม เช่น การฝึกปฏิบัติการจัดการคดีอาญา การฝึกทักษะการแก้ไขปัญหา การฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม และการฝึกทักษะการเป็นผู้นำ ทั้งนี้เป็นเพราะหลักอริยสัจ 4 เป็นหลักในการค้นหาต้นตอของปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะ

การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง จะต้องทราบติดต่อของปัญหาการเข้าถึงข้อมูล ปัญหาการสื่อสารระหว่างหน่วยงาน เป็นต้น เสียก่อน จึงจะนำไปพัฒนาความสามารถของผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง เพื่อเพิ่มศักยภาพความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเสริมสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานของผู้ประนีประนอมให้เกิดทักษะการจัดการคดีอาญา ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับแนวคิดของ Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto) (1998) ได้กล่าวไว้ว่า สารของศาสนาพุทธ คืออริยสัจ 4 ซึ่งมุ่งอธิบายการประยุกต์ใช้เครื่องมือพัฒนาองค์การหรือข้อหลักธรรม ในอริยสัจ 4 เป็นหลัก และเนื่องจากการพัฒนาองค์การ (OD) เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับคนในเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science) การพัฒนาสมรรถนะของผู้ประนีประนอมของศาลอาญาพระโขนงโดยการประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ 4 **ทุกข์** (ปัญหา) การจัดการปัญหาในองค์การโดยใช้ศาสตร์ด้านการพัฒนาองค์การ (OD) เช่น การวินิจฉัย, การให้คำปรึกษา, ใช้นักพัฒนาองค์การ และคำปรึกษา ในการระบุปัญหา และการแก้ไขเพื่อส่งเสริมการพัฒนาในองค์การ การพิจารณากระบวนการต่าง ๆ ช่วยในการระบุปัญหาที่ต้องแก้ไขในองค์การ **สมุทัย** (สาเหตุ) ค้นหาสาเหตุของปัญหาในองค์การเพื่อแก้ไขได้อย่างถูกต้อง โดยใช้การวิจัยเชิงสาเหตุเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรเหตุกับผลที่เกิดขึ้น และใช้ศาสตร์ด้านพฤติกรรมองค์การเพื่อช่วยในการวินิจฉัยและค้นหาสาเหตุของปัญหา ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคำตอบที่ชัดเจนเพื่อการแก้ไขปัญหาในองค์การอย่างเหมาะสม **นิโรธ** (ความดับทุกข์หรือปัญหา) เมื่อค้นพบได้ว่าทุกข์หรือปัญหาคืออะไร พร้อมทั้งสามารถระบุสาเหตุที่แท้จริงได้อย่างถูกต้องแน่นอนแล้วต่อจากนั้นจึงละ หรือกำจัดสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าว เพื่อให้เข้าสู่ภาวะที่พ้นจากความทุกข์หรือให้เป็นไปตามสภาพที่ต้องการ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการไปถึงเป้าหมายที่องค์การกำหนดไว้นั่นเอง เช่น ผลของการไกล่เกลี่ยคู่ความมีการตกลงกันได้ ภาวะของการดับทุกข์นี้เป็นผลจากการแก้ไขหรือละสาเหตุ (สมุทัย) ได้ตรงจุดจึง ซึ่งตรงกับกิจในอริยสัจ 4 ที่ว่า นิโรธ ควรเข้าถึงหรือทำให้แจ้ง การกำจัดสาเหตุแห่งทุกข์จะทำให้เข้าสู่ภาวะนิโรธแล้ว สภาพที่ปราศจากปัญหาหรือความทุกข์ ก็สามารถเกิดขึ้นได้จากการลงมือปฏิบัติตามมรรควิธีหรือหนทางปฏิบัติเพื่อการพ้นทุกข์ที่จะกล่าวต่อไป **มรรค** (หนทางปฏิบัติ) เป็นสิ่งที่ควรทำให้เจริญขึ้น (ภาวนา) ซึ่งหมายถึง การลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขสาเหตุที่ทำให้ทุกข์เกิดขึ้น

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า กระบวนการการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ประกอบด้วย 6 กระบวนการ ดังนี้ กระบวนการที่ 1: การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมในศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติ โดยเสริมคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาทักษะและความรู้ สร้างสภาพแวดล้อมเอื้อการเรียนรู้ และสนับสนุนความร่วมมือในทีมงาน กระบวนการที่ 2: การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาตามแนวทางพุทธสันติ โดยการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่และการบริหารงานยุติธรรมได้อย่างสำเร็จ กระบวนการที่ 3: การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมในศาลอาญาตามแนวทางพุทธสันติวิธี (อริยสัจ 4) โดยการจัดอบรมฝึกปฏิบัติธรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ดียิ่งขึ้น กระบวนการที่ 4: ผลจากการพัฒนาสมรรถนะการจัดการของบุคลากรในศาลอาญาพระโขนงตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงาน โดยเน้นการพัฒนาทักษะและความรู้ เพิ่มประสิทธิภาพ ลดความผิดพลาด และเสริมความเชื่อมั่นในกิจกรรมของศาลอาญา ทำให้บริการมีคุณภาพและเป็นธรรม กระบวนการที่ 5: องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาสมรรถนะในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาตามแนวทางพุทธสันติวิธี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในระบบยุติธรรมอาญาตามแนวทางพุทธสันติวิธี โดยให้ความสำคัญกับการปรองดองและการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้กระทำความผิด การเข้าใจและการให้อภัยเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างสังคมที่เป็นธรรมมากขึ้น กระบวนการที่ 6: การติดตามการพัฒนา

สมรรถนะผู้ประนีประนอมในศาลอาญาตามแนวทางพุทธสันติวิธีช่วยเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา โดยการพัฒนาทักษะ สร้างสภาพแวดล้อมส่งเสริมการเรียนรู้ วัดและประเมินสมรรถนะอย่างสม่ำเสมอ สร้างเครื่องมือช่วยในการติดตามข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินคดีอาญาและป้องกันความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการพัฒนาสมรรถนะในศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติ มีหลายขั้นตอน เช่น การเสริมคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาทักษะ สนับสนุนความร่วมมือ อบรมฝึกปฏิบัติธรรม เพื่อปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงาน เพิ่มประสิทธิภาพ ลดความผิดพลาด และเพิ่มประสิทธิภาพในระบบ ยุติธรรมอาญา เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาและป้องกันความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะได้ คุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ยที่ดี ดังนี้: มีความรู้และความเข้าใจในกฎหมาย มีความเป็นกลางและรักษาความเป็นกลาง มีความคิดชัดเจน มีความยืดหยุ่นสูง มีทักษะในการติดต่อสื่อสาร เข้าใจกระบวนการของการระงับข้อพิพาท มีความอดทน มีความรู้ในเนื้อหาที่พิพาท มีความสามารถในการรักษาความลับ มีความสามารถที่จะจัดการกับสิ่งที่ไม่แน่นอน มีความกระตือรือร้น มีความเมตตา และเป็นผู้มีประสบการณ์ชีวิตมากมาย สอดคล้องกับแนวคิดของ Yuprasert (2007) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ไกล่เกลี่ยที่ดีควรมีคุณสมบัติดังนี้ 1. มีความรู้และเข้าใจกฎหมายอย่างแท้จริง ผู้ไกล่เกลี่ยควรมีความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านกฎหมายอย่างเป็นทางการ เพื่อให้สามารถสื่อสารและเจรจากับคู่ความได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้ไกล่เกลี่ยยังต้องสามารถอธิบายอย่างชัดเจนแก่ทั้งสองฝ่าย เพื่อให้คู่ความเข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งการไกล่เกลี่ยที่ดีจะช่วยให้ทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุเป้าหมายอย่างเท่าเทียมได้อย่างเชื่อถือได้ 2. มีความเป็นกลางและรักษาความเป็นกลางอย่างยั่งยืน ผู้ไกล่เกลี่ยควรมีความเป็นอิสระและเป็นกลางโดยตลอด ไม่ควรเลื่อนหรือเอื้อมให้กับฝ่ายใด หากมีความสัมพันธ์กับฝ่ายใดก็ตาม เช่น เป็นญาติ หุ่นส่วน ที่ปรึกษากฎหมาย ทนายความ นายจ้าง ลูกจ้าง หรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางการสมรส ควรเปิดเผยข้อเท็จจริงแก่ทุกฝ่ายหรือถ้าไม่สามารถทำได้ ควรพิจารณาถอนตัวเป็นไกล่เกลี่ยเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น 3. มีความคิดชัดเจน ผู้ไกล่เกลี่ยที่ถูกเลือกหรือเชื้อเชิญมาเป็นผู้กลางในการเจรจาควรมีความชัดเจนในการพูดและทำ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้คู่ความทำการเจรจาร่วมกัน ความไม่ชัดเจนอาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือ ดังนั้นควรจำไว้ว่าความชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญ 4. มีความยืดหยุ่นสูง คุณสมบัตินี้จะช่วยให้ผู้ไกล่เกลี่ยมีความอ่อนโยนและสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ได้ และไม่เข้าข้างในเรื่องที่นอกเหนือจากหัวข้อของการไกล่เกลี่ย ควรเป็นผู้รับฟังที่ดีและมีสมาธิ และสามารถเสนอวิธีแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม 5. มีทักษะในการสื่อสาร ผู้ไกล่เกลี่ยควรมีความอ่อนโยนในการเจรจา และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รวมถึงความเข้มแข็งในเรื่องที่พิจารณา และเปิดโอกาสให้คู่ความได้ชี้แจงและพูดคุยกัน เพื่อให้การเจรจาเป็นไปอย่างเท่าเทียม 6. มีความอดทน ผู้ไกล่เกลี่ยควรมีความอดทนและเมตตาต่อคู่ความ และพร้อมรับฟังปัญหาโดยเปิดใจให้ทุกฝ่ายชี้แจงและตอบสนองตามความเหมาะสม ต้องอยู่เหนือความขัดแย้งและไม่ตกข่มลงในการโต้เถียงกับคู่ความ 7. มีความรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ผู้ไกล่เกลี่ยควรมีความรู้ในเรื่องที่พิพาทเกี่ยวข้อง และเตรียมตัวค้นคว้าความรู้เพื่อให้สามารถระงับข้อพิพาทได้อย่างถูกต้อง 8. มีความสามารถในการรักษาความลับ ผู้ไกล่เกลี่ยควรรักษาความลับทุกประการ เพื่อป้องกันความไม่พึงประสงค์จากบุคคลอื่น 9. สามารถจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ผู้ไกล่เกลี่ยควรมีความยืดหยุ่นและสามารถแก้ไขปัญหาคาดคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ 10. การจัดการกับความไม่แน่นอนเป็นทักษะสำคัญที่ผู้ไกล่เกลี่ยควรมี การเจรจาอาจเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่นการไม่สามารถเห็นตาขอกันหรือการสร้างความสับสน ผู้ไกล่เกลี่ยควรมีความอดทนและความเข้าใจในสถานการณ์นั้น การแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วนเพื่อป้องกันการเกิดข้อโต้แย้งระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้ไกล่เกลี่ยควรพยายามให้คู่ความที่ได้รับอันตรายกลับมายุติการโต้แย้งได้อีกครั้ง 11. ความกระตือรือร้นเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ไกล่เกลี่ย เขาควรมองการเจรจาเป็นหน้าที่หลักซึ่งต้องรับผิดชอบอย่างตั้งใจ การเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือคู่ความให้เจรจากันได้อย่างเต็ม

ประสิทธิภาพ 12. ความเมตตาที่แสดงออกมาจากการเจรจาจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับการไกล่เกลี่ย เนื่องจากพฤติกรรมชนิดนี้มักเกิดจากความตั้งใจที่ดี คู่ความจะรู้สึกถึงความน่าเชื่อถือและมีความมั่นใจในคู่ความอีกด้วย การไกล่เกลี่ยจึงจบลงด้วยความราบรื่นและสามารถประสบความสำเร็จ และความเมตตาที่ปรากฏออกมา จะเสริมให้คู่ความสามารถกลับมาเจรจากันอีกครั้งได้อย่างสมบูรณ์ และ 13. ผู้ไกล่เกลี่ยที่ดีควรมีประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลาย มีความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการแก้ไขข้อพิพาท และมีความเชี่ยวชาญในการเจรจา ความชำนาญในการแก้ไขปัญหาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ไกล่เกลี่ยตลอดจนคู่ความที่มีความเข้าใจที่ดีในกระบวนการเจรจา

สรุป

การพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางพุทธสันติวิธีเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา เป็นหนึ่งในพุทธสันติวิธีที่สามารถนำมาใช้เป็นรูปแบบสำหรับจัดการความขัดแย้ง ซึ่งไม่เพียงแต่สามารถใช้เป็นรูปแบบการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งเท่านั้น ยังเป็นการสร้างสัมพันธภาพขึ้นใหม่ ด้วยหลักการให้อภัย ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดในการจัดการความขัดแย้งทางพระพุทธศาสนา สามารถใช้แก้ไขความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสมประกอบด้วย การพัฒนาสมรรถนะการฝึกอบรมของผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนงตามแนวทางหลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ประกอบด้วย การวางแผนการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอม เน้นไปที่การพัฒนาทั้งด้านการฝึกอบรม การเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำงานจริง การพัฒนาทักษะและความรู้เพื่อให้ผู้ประนีประนอมสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งและการดำเนินงานในศาลอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการพัฒนาทักษะและความรู้จะต้องเน้นไปที่การประยุกต์ใช้ในการทำงานจริง การพัฒนาทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนการสนับสนุนและการติดตามผลการพัฒนา เน้นไปที่การวัดและประเมินสมรรถนะที่พัฒนาขึ้น โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 การจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญา เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา โดยเน้นการฝึกฝนทักษะและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประนีประนอม รวมถึงการเสริมสร้างทักษะการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม เพื่อให้ผู้ประนีประนอมสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การจัดทำระบบการประเมินผล จะช่วยให้ผู้ประนีประนอมได้รับการวัดผลการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม โดยเน้นการวัดผลที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอม รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะและการติชมเพื่อช่วยให้ผู้ประนีประนอมสามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

1.3 การสร้างแรงบันดาลใจ ช่วยเสริมสร้างความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานของผู้ประนีประนอม โดยสามารถทำได้โดยการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอม หรือการให้ของขวัญและคำแนะนำเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน

1.4 การสนับสนุนและเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดเวลา เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ประนีประนอมสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยสามารถทำได้โดยการจัดทำห้องสมุดออนไลน์หรือการให้บริการเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะผู้ประนีประนอม รวมถึงการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.5 การสร้างวัฒนธรรมการทำงาน การสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของผู้ประนีประนอม โดยสามารถทำได้โดยการสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมสำหรับการทำงาน รวมถึงการสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมการทำงานของศาลอาญาพระโขนง และการสร้างความเข้าใจในหลักการและวิธีการทำงานของผู้ประนีประนอม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญา ซึ่งสมรรถนะเหล่านี้ อาจจะประกอบไปด้วยความรู้ความสามารถทางกฎหมาย ความเข้าใจในหลักธรรมและจรรยาบรรณ ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลและการตัดสินใจที่ถูกต้อง และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยคดีอาญา

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสอนและการฝึกฝนผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญา โดยการศึกษาเหล่านี้ จะช่วยให้ผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญามีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ความเข้าใจดังกล่าวในการตัดสินใจที่ถูกต้อง

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้ อาจจะประกอบไปด้วยระบบฐานข้อมูล ระบบค้นหาข้อมูล และเครื่องมืออื่น ๆ ที่ช่วยให้ผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาได้อย่างรวดเร็วและสะดวก

References

- Bodhisai, A. (2022). *Pinai Regulatory Fine: A New Measure to Replace Criminal Punishment*. Retrieved February 1, 2024, from <http://online.fliphtml5.com/rkuhq/jcwX/#p=1>
- Gersick, K. E. et al. (1997). *Generation to Generation: Life Cycles of the Family Business*. Boston, MA: Harvard Business School Press.
- Limparangsri, S. (2012). *Conflict Management and Dispute Mediation*. Bangkok: Dispute Resolution Office, Office of the Judiciary.
- Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto). (1998). *The Greatest Benefit of Life*. Bangkok: Thammasapa Phrakhanong Criminal Court. (2024). Article. Retrieved February 1, 2024, from <https://crimpkc.coj.go.th/th/page/item/index/id/1>
- Phutthacharoenlep, N. (2007). *Conciliation in the Supreme Court: Problems, Obstacles and Solutions*. (Master's Thesis). Dhurakij Pundit University. Bangkok.
- Siriyakonnu, N. (2016). *Domain Name Dispute Resolution through Methods of Mediation and Arbitration Appropriate for Thailand*. (Doctoral Dissertation). Ramkhamhaeng University. Bangkok.
- Thapwong, C. (2012). *Conflict Management and Mediation: Introduction to Dispute Mediation*. Bangkok: Office of the Court of Justice.
- Yuprasert, P. (2007). *The Process of Dispute Mediation*. Bangkok: Tana Press Co., Ltd.